

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO
„DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS KLAUSIM AIS
2022–2033 METAMS PATVIRTINIMO“ PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais 2022–2033 metams patvirtinimo“ projektas (toliau – Darbotvarkės projektas) parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 25 straipsnio 5 dalį. Taip pat, Darbotvarkės projektas parengtas atsižvelgiant į Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, 2021–2030 metų nacionalinį pažangos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą, tarptautinius teisės aktus kovos su korupcija srityje (Jungtinių tautų konvenciją prieš korupciją¹; Europos Sąjungos konvenciją dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu²; Europos Tarybos pamatiniu sprendimu 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje³; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis⁴; Europos Tarybos Baudžiamosios teisės konvenciją dėl korupcijos⁵; Europos Tarybos Civilinės teisės konvenciją dėl korupcijos⁶; Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Konvenciją dėl kovos su užsienio pareigūnų papirkimu sudarant tarptautinius verslo sandorius⁷), aplinkos analizę⁸, sociologinių tyrimų rezultatus („Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019“⁹, „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2020“¹⁰, 2019 m. „Specialus Eurobarometras Nr. 502: Korupcija“¹¹, 2019 m. „Eurobarometras Nr. 482: Verslo požiūris į korupciją“¹², 2019 m. „Specialus Eurobarometras Nr. 489: Teisės viršenybė“¹³), visuomenės, valstybės ir savivaldybių įstaigų pateiktus pasiūlymus, tarptautinę praktiką bei įgyvendina Nacionalinio saugumo strategijoje įtvirtintus valstybės nacionalinio saugumo sistemos plėtros prioritetus ir ilgalaikius uždavinius.

Darbotvarkės projektas yra ilgalaikis (12 metų) strateginio lygmens planavimo dokumentas, kuriame numatyti šalies antikorpucinės politikos ir pažangos tikslai bei uždaviniai. Taip pat, Darbotvarkės projektas pakeičia Lietuvos Respublikos nacionalinę kovos su korupcija 2015–2025 m. programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 m. programos pavirtinimo“

¹ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.289015>;

² prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.243377?jfwid=rivwzvvpvg>;

³ prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/LSU/?uri=CELEX%3A32003F0568>;

⁴ prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1371>;

⁵ prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.161366>;

⁶ prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.197963>;

⁷ prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/cf6c8b10030011e7ae41f2dbc54c44ce?jfwid=mmceo8jnm>;

⁸ aplinkos analizei naudoti Specialiųjų tyrimų tarnybos šaltiniai (ikiteisminių tyrimų apibendrinti duomenys, korupcijos rizikos analizių išvados, antikorpucinių vertinimų išvados, analinės antikorpucinės žvalgybos tyrimų duomenys), viešai skelbiama Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Viešųjų pirkimų tarnybos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos ir kitų institucijų informacija, tarptautinių tyrimų duomenys („Transparency International“ Korupcijos suvokimo indekso tyrimų duomenys, Europos Sąjungos kovos su korupcija ataskaita, Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (angl. GRECO) Lietuvos vertinimo ataskaita ir rekomendacijos dėl Parlamento narių, teisėjų ir prokurorų korupcijos prevencijos; tyrimas apie teisės aktų antikorpucinį vertinimą „Anti-Corruption Assessment of Laws“ ir kiti tyrimai;

⁹ prieiga per internetą: <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2021/03/lietuvos-korupcijos-zemelapis-2019.pdf>;

¹⁰ prieiga per internetą: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2021/03/lkz_ataskaita_2020.ppt;

¹¹ prieiga per internetą: <https://www.stt.lt/doclib/ewuhagqraznuwz75puc641dpdbw4mmf7>;

¹² prieiga per internetą: <https://www.stt.lt/doclib/sqz17gk04alu2bgv3e8c5tpb95qwj2qt>;

¹³ prieiga per internetą: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/12/ebs_489_stt_apzvalga.pdf.

(toliau – Nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 m. programa), užtikrina jos tęstinumą ir kartu sudaro prielaidas pasiekti kokybinį antikorupcinės politikos pokytį.

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Darbotvarkės projekto rengimo iniciatorius yra Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais rengimo koordinavimo“ Specialiųjų tyrimų tarnyba buvo paskirta Darbotvarkės projekto koordinatore, o Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai pavesta organizuoti Darbotvarkės projekto rengimo ir derinimo su suinteresuotomis institucijomis procesus.

Darbotvarkės projektą parengė Specialiųjų tyrimų tarnyba. Tiesioginis rengėjas Specialiųjų tyrimų tarnybos Veiklos administravimo valdybos Planavimo skyriaus viršininkas Nerijus Genys. Darbotvarkės projekto rengimą organizavo Teisingumo ministerijos Korupcijos prevencijos skyrius.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu galioja ir yra įgyvendinama Nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 metų programa (programoje nustatytos svarbiausios kovos su korupcija kryptys ir priemonės 2015–2025 m.), taip pat vykdomas šios programos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinis veiklos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. 1232 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Darbotvarkės projektas rengiamas siekiant įgyvendinti esminius pokyčius mažinant korupciją, nuosekliai ir kompleksiskai valstybėje formuoti korupcijai atsparią aplinką. Antikorupcinės pažangos procesai, darantys poveikį visuomenės brandai, ekonomikai, valstybės valdymui ir teisingumui, padės užtikrinti ir nacionalinio saugumo interesus.

Darbotvarkės projekto strateginio tikslo – sukurti korupcijai atsparią aplinką viešajame ir privačiame sektoriuose, numatoma siekti trimis kryptimis, t. y. formuojant antikorpucines nuostatas ir plėtojant antikorpucines kompetencijas, siekiant tvarių, neteisėtai įtakai atsparių politinių, valdymo, administracinių ir finansinių sprendimų bei kokybiškų viešųjų ir administracinių paslaugų, taip pat, siekiant veiksmingos korupcijos kontrolės ir nešališko, objektyvaus teisingumo vykdymo bei teisės viršenybės užtikrinimo. Be to, Darbotvarkės projekto strateginio tikslo bus siekiama įgyvendinant ir nustatytus konkrečius pažangos uždavinius:

1. kryptčiai – formuoti antikorpucines nuostatas ir plėtoti antikorpucines kompetencijas, numatyti konkretūs pažangos uždaviniai: gyventojų antikorpucinio sąmoningumo stiprinimas, atsparumo korupcijai standartų diegimo privačiame sektoriuje skatinimas, antikorpucinių kompetencijų plėtojimas viešajame sektoriuje, visuomenės informavimo priemonių antikorpucinio vaidmens skatinimas;

2. kryptčiai – siekti tvarių, neteisėtai įtakai atsparių politinių, valdymo, administracinių ir finansinių sprendimų bei kokybiškų viešųjų ir administracinių paslaugų, numatyti konkretūs pažangos uždaviniai: teisėkūros proceso tobulinimas, veiksmingesnis interesų konfliktų valdymas, neteisėto lobizmo įtakos mažinimas, pažangios ir konkurencingos valstybės tarnybos kūrimas, politinių partijų ir politinių kampanijų finansinės veiklos kontrolės stiprinimas, skaidrumo ir atvirumo siekimas priimant su viešaisiais finansais ir turto valdymu susijusius sprendimus, skaidrios, paprastos ir efektyvios viešųjų pirkimų sistemos veikimo užtikrinimas, ūkio subjektų priežiūros sistemos optimizavimas ir tobulinimas, viešųjų ir administracinių paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimas, visuomenės įsitraukimo į sprendimų priėmimą ir stebėseną skatinimas;

3. kryptčiai – siekti veiksmingos korupcijos kontrolės ir nešališko, objektyvaus teisingumo vykdymo bei teisės viršenybės užtikrinimo, numatyti konkretūs pažangos uždaviniai: atsparumo

korupcijai teismų ir teisingumo sistemoje užtikrinimas, baudžiamojo persekiojimo veiksmingumo didinimas, veiksmingesnis viešojo intereso gynimas, veiksmingesnis turto grąžinimas ir žalos atlyginimas, asmenų, pranešusių apie korupciją, apsaugos užtikrinimas.

Darbotvarkės projekte neplanuojami konkretūs veiksmai ar priemonės. Darbotvarkei įgyvendinti bus rengiami programavimo lygmens planavimo dokumentai (ketverių metų Darbotvarkės planai, t. y. 2022–2025 m., 2026–2029 m. ir 2030–2033 m. Darbotvarkės planai), kuriuose bus numatomos konkrečios priemonės bei atitinkami vertinimo rodikliai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Patvirtinus Darbotvarkės projektą laukiami teigiami rezultatai, t. y. būtų nustatyti ilgalaikiai kovos su korupcija tikslai ir uždaviniai, kuriuos įgyvendinant būtų nuosekliai ir kompleksiskai formuojama korupcijai atspari aplinka. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Darbotvarkės projekto įgyvendinimas turės teigiamą poveikį kriminogeninei situacijai, nes Darbotvarkės projekte nustatytais tikslais ir uždaviniais siekiama įgyvendinti esminius pokyčius mažinant korupciją. Darbotvarkėje numatyti uždaviniai formuojant antikorpucines nuostatas ir didinant antikorpucines kompetencijas, siekiant nešališko, objektyvaus teisingumo vykdymo užtikrinant teisės viršenybę. Įgyvendinant Darbotvarkę bus įdiegti ir patobulinti antikorpuciniai elementai teismų sistemoje, baudžiamajame persekiojime, viešojo intereso gynime. Padidės nepakantumas korupcijos apraiškoms, bus sumažintos galimybės atsirasti neskaidriems, korupcinio pobūdžio susitarimams, padidės visuomenės pasitikėjimas valstybės ir jos institucijomis ir kt.

7. Kaip projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Darbotvarkės projekto įgyvendinimas turės teigiamą poveikį verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Darbotvarkės projekte nustatytais tikslais ir uždaviniais bus kuriama korupcijai atspari aplinka versle ir siekiama didinti verslo įsitraukimą į antikorpucinę veiklą. Taip pat, bus siekiama tobulinti verslą prižiūrinčių institucijų veiklą ir didinti sąžiningą verslo subjektų konkurenciją viešuosiuose pirkimuose.

8. Ar projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Darbotvarkės projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Patvirtinus Darbotvarkės projektą, turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programos patvirtinimo“.

10. Ar projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Darbotvarkės projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų. Naujos sąvokos neįvedamos.

11. Ar projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Darbotvarkės projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Patvirtinus Darbotvarkės projektą, turės būti priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Darbotvarkę, taip pat pakeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 21 d. nutarimas Nr. 1188 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos kovai su korupcija koordinuoti sudarymo“.

Darbotvarkės įgyvendinimui turės būti parengtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamas 2022–2025 m. Darbotvarkės planas, kuriame bus numatytos konkrečios priemonės, lėšos priemonėms įgyvendinti ir atsakingos institucijos.

Patvirtinus 2022–2025 m. Darbotvarkės planą, turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimas Nr. 1232 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programos įgyvendinimo 2020-2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Darbotvarkės projekto įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto asignavimų nepareikalaus.

Konkretus lėšų poreikis turės būti planuojamas rengiant atitinkamo laikotarpio Darbotvarkės planą, kuriame numatytų priemonių įgyvendinimas turės būti finansuojamas iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme atitinkamoms institucijoms skirtų asignavimų ir / ar kitų teisės aktų nustatyta tvarką gautų lėšų.

14. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Darbotvarkės projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Taip pat, Darbotvarkės projekto rengimo metu konsultuotasi su ministerijų ir kitų institucijų atstovais, kurie teikė pasiūlymus ir pastabas.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant terminus pagal Europos žodyną Eurovoc: „korupcija“, „korupcijos prevencija“, „antikorupcinės kompetencijos“, „korupcijai atspari aplinka“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Naujai priimtas Darbotvarkės projektas turėtų būti išverstas į anglų kalbą.
